

برگزیدهٔ متون نظم عربی

دوره عباسی

دکتر احمد پیشگر

عضو هیأت علمی دانشگاه محقق اردبیلی

انتشارات حافظ اندیشه

زمستان ۱۳۹۱

سرشناسه: پیشگر، احد، ۱۳۴۵-
عنوان و نام پدیدآور: برگزیده متون نظم عربی دوره عباسی / تألیف: احد پیشگر
مشخصات نشر: حافظ اندیشه، ۱۳۹۱
مشخصات ظاهری: ۲۳۰ صفحه
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۴۵-۲۳-۳
وضعیت فهرست نویسی: فیفا
موضوع: شعر عربی - ۱۳۲-۶۵۶ ق. - تاریخ و نقد
موضوع: شاعران عرب - ۱۳۲-۶۵۶ ق.
رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۴ ب ۹ پ / ۲۱۸۰ PJA
رده بندی دیویی: ۸۹۲/۷۱۳۴۰۹
شماره کتاب شناسی ملی: ۳۰۴۶۵۳۳

عنوان: برگزیده متون نظم عربی دوره عباسی
مؤلف: دکتر احد پیشگر
ناشر: حافظ اندیشه
تایپ، حروفچینی: خدمات کامپیوتری طالعی حور
طرح جلد: واحد پیشگر - ۰۹۱۱۲۸۳۶۲۶۶
چاپ و صحافی: شیران نگار
نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۱
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۴۵-۲۳-۳
تیراژ: ۲۰۰۰ جلد
قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است و هرگونه سوء استفاده پیگرد قانونی دارد.

۱	مقدمه

فصل اول

۵	دوره عباسی
۵	دوره های عصر عباسی
۶	ادبیات دوره عباسی و خصایص آن
۷	شعر در دوره عباسی
۱۱	خصایص و ممیزات شعر در دوره عباسی
۱۴	تطور فکری در شعر
۱۷	مکتب بغداد و مکتب شام

فصل دوم

۲۱	بشار بن برد
۳۴	سید اسماعیل حمیری
۴۲	ابوالعتاهیه
۴۹	ابونواس
۶۳	دعبل خزاعی
۷۹	ابو تمام
۸۶	بحتری

١٠٤	ابن الرومی
١١٠	ابن المعتز
١١٥	ابوبکر الصنوبری
١١٩	ابو الطیب متنبی
١٤٦	ابوفراس حمدانی
١٥٤	السری الرفاء
١٥٧	الشریف الرضی
١٧٤	مهیار الدیکمی
١٧٧	أبو العلاء المعرّی
١٨٩	ابوالحسن الانباری
١٩٦	مؤیدالدین الطغرای
٢٠٩	ابن فارض
٢١٩	بهاءالدین زهیر
٢٢٢	منابع و مأخذ

مقدمه :

خداوند! پناه بی پناهی
به امید تو هر دم می زسم گام
ز راه لطف بر من کن نگاهی
که راه حق نمایی گاهگاهی

شکر و سپاس خداوندی را که انسان را آفرید و از روح زلال خویش بر او دمید و ملائک را به تعظیم او فراخواند و ایس طاعی را تا ابد از درگاه راند. و سلام و درود بی عدد بر سر خیل انبیا محمد مصطفی (ص) که مقدم موجودات و کان فتوت و شفاعت خواه رمیدگان می باشد. و درود بی شمار از خداوند منان بر آل رسول و نوادگان بتول و اصحاب و یاران او و مؤمنان و نیکان باد.

اما بعد کتاب حاضر با عنوان «برگزیده متون نظم عربی دوره عباسی» از دو بخش مجزاً تشکیل شده است که عبارتند از:

بخش اول؛ شامل مطالبی در زمینه دوره عباسی، دوره های عصر عباسی، ادبیات دوره عباسی و خصایص آن، شعر در دوره عباسی، خصایص و معیّزات شعر در دوره عباسی، تطوّر فکری در شعر، مکتب بغداد و مکتب شام.
بخش دوم؛ شامل برگزیده اشعار دوره عباسی.

شایان ذکر است که در این بخش موارد ذیل مدنظر بوده است:

۱- در ابتدا، شاعر مورد نظر معرفی شده و نکاتی چند درباره سبک و شیوه شعری وی بیان شده است.

۲- بعد از معرفی هر شاعر، ابیات انتخابی از هر شاعر دوره عباسی به طور کامل اعراب گذاری شده است و بعد در قسمت شرح شعر مجدداً هر بیت به زبان عربی آورده شده است و بعد واژه هایی دشوار و برخی از نکات ضروری بیت توضیح داده شده و پس از آن معنی روان بیت به زبان فارسی آمده است.

در خاتمه بر خود فرض می دانم که مراتب تقدیر و تشکر قلبی خود را از همکاران محترم گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه محقق اردبیلی و همچنین از برادر بزرگوار آقای اکبر طالعی حور و سرکار خانم رباب معاضدی به خاطر زحمات بی شایبه در امر حروف چینی، تایپ و صفحه آرایی کتاب و همکار فاضل دانشگاهی جناب آقای حافظ صادق پور مدیر انتشارات حافظ اندیشه به جهت نشر کتاب و در نهایت از کلیه کسانی که یار و یاور بنده در این راه پرفراز و نشیب بودند ابراز نمایم و توفیقات روزافزون همه آنها را از درگاه ذات احدیت خوامالم.

«وَمِنَ اللَّهِ التَّوْفِيقُ»

احمد پیشگر

دی ماه سال ۱۳۹۱